

Borsa İstanbul Pay Piyasası'na Kayıtlı Şirketlerde Yönetimin Uzun Vadeli Finansal Olmayan Varlıkları Gerçeğe Uygun Değeri İle Raporlama Kararının Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma

An Empirical Study on the Determinants of Management's Decision for Reporting Long Term Non-Financial Assets at Fair Value in Companies Listed on Borsa Istanbul Equity Market

Hikmet ULUSAN

Bozok Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,

Divanlı Yolu 7. km., Yozgat, Türkiye

hikmet.ulusan@bozok.edu.tr

Özet

Bu çalışma, finansal tablolarını Uluslararası Muhasebe Standartları / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve dolayısıyla Türkiye Muhasebe Standartları / Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlayan Borsa İstanbul Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicilerini araştırmaktadır. Çalışmada, Watts ve Zimmerman'ın pozitif muhasebe teorisi metodolojisi benimsenmiş ve verilerin analizinde Mann-Whitney U testi ve lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlere göre daha fazla borçla finanse edildiği ve daha küçük şirketler olduğu tespit edilmiştir. Ancak sonuçlar borç sözleşmesi, politik maliyet ve bilgi asimetrisi etkenlerinin yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicileri olmadığını gösterir. İşletme büyüklüğü, yönetimin maddi duran varlıkları yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklar; fakat yeniden değerlendirme yöntemini tahmin edilenin aksine küçük şirketler seçmektedir.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası Finansal Muhasebe Standartları (UFRS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS), Uzun Vadeli Finansal Olmayan Varlıklar, Gerçeğe Uygun Değer, Finansal Raporlama, Belirleyiciler

Abstract

This study is to examine the determinants of management's fair value choice decision for reporting long term non-financial assets in companies listed on "Borsa Istanbul Equity Market" whose financial statements have to be prepared under

International Accounting Standards / International Financial Reporting Standards and thus Turkey Accounting Standards / Turkey Financial Reporting Standards. In this study, Watts and Zimmerman's Positive Accounting Theory methodology is adopted, and Mann-Whitney U test and logistic regression analysis have been used to analyze data. As a result of analysis, it has been identified that companies reporting property, plant and equipment at revalued amount are funded by more debt and to be smaller companies than companies reporting those assets at amortized historical cost. However, the results indicate that debt contracting, political cost and information asymmetry factors are not the determinants of management's decision for reporting long term non-financial assets at fair value. The company size explains the management's decision for reporting property, plant and equipment at revalued amount, but contrary to what is predicted, the revaluation method is chosen by small companies.

Key Words: *International Financial Reporting Standards (IFRS), Turkey Financial Reporting Standards (TFRS), Long Term Non-Financial Assets, Fair Value, Financial Reporting, Determinants*

1. Giriş

Finansal raporlamada kullanılan değerlendirme esasları esas itibariyle maliyet değeri yani tarihi maliyettir (Nacubo, <http://www.nacubo.org/>). Tarihi maliyet hala en çok kullanılan değerlendirme esasıdır. Bununla birlikte, finansal raporlamada genellikle sadece tarihi maliyetin kullanıldığı değerlendirme esasından cari değer ile değerlendirme esaslarından birine ve son zamanlarda özellikle gerçeğe uygun değer (makul değer) daha çok kullanımına doğru bir gelişme yaşanmaktadır (ICAEW, 2006, s. 6). Dünyanın büyük bir kısmı, bu gelişmeden herhangi bir şekilde etkilenmektedir (Devi ve diğ., 2012, s. 93). Çünkü günümüzün ne olacağı önceden bilinmeyen piyasa koşullarında yatırımcılar, varlığın elde edildiği zamandaki değerinden daha ziyade karar alma anındaki değerini bilmek isterler (Campbell, 2004, s. 1). Daha genel bir ifadeyle, işletmenin ortakları dahil işletme ile çıkar ilişkisi içindeki tüm taraflar, hızla değişen ekonomik ortamlarda işletmelerin gerçeğe en yakın finansal durumu ve faaliyet sonuçları ile ilgilenmektedirler (Elerman, 2007). Dolayısıyla, uzun zamandır egemen olan tarihi maliyet muhasebesi, özellikle finansal varlıklar olmak üzere bazı varlıklar ve borçların raporlanmasında yerini gerçeğe uygun değer muhasebesine bırakmaktadır (Barlev ve diğ., 2007, s. 1025).

Günümüzde evrensel muhasebe standartları olarak kabul gören ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından yayımlanan Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'nin temel özelliği, birçok standartta varlık ve borçların ya zorunlu ya da isteğe bağlı olarak gerçeğe uygun değerleri ile raporlanmasının istenmesidir. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, UMS / UFRS'nin esas itibariyle tarihi maliyet ile ilgili bazı istisnalarla birlikte gerçeğe uygun değer esaslı muhasebe çerçevesi olduğunu ileri sürmüştür. Uluslararası muhasebe, denetim ve danışmanlık hizmetleri sunan bir şirket olan Ernst & Young da, UMS / UFRS'ye göre finansal raporlamanın esasen varlık ve borçların bilanço (finansal durum tablosu) tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile raporlamayı kapsadığını belirtir (Ishak ve diğ., 2012, s. 2707). Kısacası, gerçeğe uygun değer muhasebesi bu standartların bir parçasıdır (Kip, 2009, s. 2).

UMS / UFRS'nin Türkçe'ye çevirisi niteliğinde olan Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) / Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) (1)'nden TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü'nde gerçeğe uygun değer, "piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde olağan bir işlemde, bir varlığın satışından elde edilecek veya bir borcun devrinde ödenecek fiyat" olarak tanımlanmaktadır (2). Daha basit bir şekilde gerçeğe uygun değer, iki tarafın bir mübadele işleminde kabul ettiği fiyat olarak da tanımlanabilir (Foster ve Upton, 2001, s. 2). Gerçeğe uygun değer cari ekonomik koşullar ile ilgili piyasanın değerlendirmesini yansıtır (Chisnall, 2001, s. 28). Bu değer, mevcut ekonomik koşullar altında varlıklardan beklenen yararlar ve yükümlülüğe maruz kalınmanın maliyeti hakkında bilgi sağlar (Hague ve Willis, 1999, ss. 47-56; Executivecaliber, <http://executivecaliber.ws/>).

Dünyada ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ndeki akademisyenler ve uygulamacılar aktif bir şekilde gerçeğe uygun değer muhasebesine doğru hareketi tartışmaktadır (Christensen ve Nikolaev, 2009, s. 1). Muhasebede yaygın bir görüş, varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin tarihi maliyet değerlerine göre daha çok ihtiyaca uygun ancak daha az güvenilir olarak nitelendirilmesidir (Tay, 2009, s. 11). Muhasebe otoriteleri, varlık ve borçların gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmesinin tarihi maliyete göre değerlemeden daha fazla faydalı olacağını düşünürler (Economist Newspaper, 2001, s. 53). Finansal tabloların ihtiyaca uygunluğunu iyileştirdiği için gerçeğe uygun değerlerin tarihi maliyete tercih edilebileceği düşünülebilir (Cascini ve DeFavero, 2011, s. 13). Dolayısıyla, işletmelerin varlıklarının değeri hakkında bilgi asimetrisi tarihi maliyet ilkesinden ayrılış ile azaltılabilecektir (Brown, Izan ve Loh, 1992, s. 41). Bununla birlikte, varlık ve borçların gerçeğe uygun değerlerinin yeterince güvenilir olmadığına ve yönetim tarafından manipülasyon yapmada kullanılabileceğine dair önemli bir kaygı vardır (Christensen ve Nikolaev, 2009, s. 8). Eğer piyasalar bütün varlık ve borçlar için likit ve şeffaf ise gerçeğe uygun değerler karar alma sürecine açık bir şekilde faydalı güvenilir bilgi sunacaktır. Ancak günümüzde pek çok varlık ve borcun aktif bir piyasası yoktur (Wilson ve Ernst & Young, 2001, s. 28; Schmidt, 2004). Dolayısıyla, bu durumda gerçeğe uygun değer tahmin edilmesi kaçınılmaz olmaktadır. Net bugünkü değer yöntemi gibi çeşitli değerlendirme yöntemleri kullanılarak yapılan bu tahminler son derece hatalı olabilir (Wilson ve Ernst & Young, 2001, s. 28). Ayrıca gerçeğe uygun değer tahminleri, kasıtlı olarak veya bir takım hileli rakamları gizlemek amacıyla yanlış hesaplamalara da olanak sağlar (Poon, 2004, s. 40). İster kasıtlı isterse kasıtsız olsun yönetimin gerçeğe uygun değerlerin belirlenmesinde daima taraflı davranma olasılığı vardır. Yönetimin taraflı davranması ise kâr ve öz kaynakların yanlış hesaplanmasıyla sonuçlanacaktır (Schmidt, 2004).

Gerçeğe uygun değer ile raporlama uygulamasının finansal olmayan varlıklar alanına genişletilip genişletilmeyeceği, halen ABD Finansal Muhasebe Standartları Kurulu ve UMSK dahil muhasebe standartları belirleme kurumlarının bir çoğunun gündemindeki önemli bir konudur (Barlev ve diğ., 2007, s. 1025). Finansal Muhasebe Standartları Kurulu maddi duran varlıklar (MDV) (3), maddi olmayan duran varlıklar (MODV) (4) ve yatırım amaçlı gayrimenkullerden (YAG) (5) oluşan uzun vadeli finansal olmayan varlıkların değer düşüklüğü durumları hariç finansal tablolarda gerçeğe uygun değerleri ile raporlanmasına izin vermemektedir (Aboody, Barth ve Kasznik, 1999, s. 150). UMSK, uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değerleri ile raporlanmasına değer düşüklüğü durumlarında zorunlu, değer artışı olduğunda ise isteğe bağlı olarak izin vermektedir. Bu varlıkların gerçeğe uygun

değerleri ile finansal tablolarda raporlanması daha fazla ihtiyaca uygun bilgi sunacaktır (Herrmann, Saudagaran ve Thomas, 2006, s. 49; Weijun, 2007, s. 5; Aboody, Barth ve Kasznik, 1999, s. 150). Ancak genellikle bu varlıkların aktif bir piyasası olmadığından gerçeğe uygun değerleri değerlendirme yoluyla belirlenecektir. Bu durumda da, uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değerleri subjektif olabilecek; finansal tabloların güvenilirliği azalacak ve finansal raporların kullanıcıları yanlış bilgilendirilebilecektir (Aboody, Barth ve Kasznik, 1999, s. 150; Andreasson, Pettersson ve Canell, 2007, s. 22).

UMS / UFRS’de işletme yönetiminin takdir yetkisine bağlı olarak uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değeri ile raporlanmasına izin verilmesi, bu değerlendirme esasının yönetimin işletme ile ilgili taraflarca alınan kararları etkileyebilecek şekilde kullanılıp kullanılmadığı konusunda araştırmaların yapılmasına neden olmuştur. Ancak şu da bilinmelidir ki, yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicilerinin araştırılması UMS / UFRS ile birlikte ortaya çıkmamıştır. Yıllardır birçok ülkenin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinde, söz konusu varlıkların yeniden değerlendirilmiş tutarları ile finansal tablolarda sunulmasına isteğe bağlı ya da zorunlu olarak izin verilmektedir. Barlev ve diğ. (2007, s. 1026), tarihi maliyet muhasebesi kapsamında cari olmayan varlıkların yeniden değerlemesine izin veren yaklaşık 48 ülkenin olduğunu raporlar. Borsa İstanbul (BIST, önceki ismiyle İstanbul Menkul Kıymetler Borsası - İMKB) Pay Piyasası’na kayıtlı şirketlerin uzun vadeli finansal olmayan varlıklarının gerçeğe uygun değerleri bağımsız bir değerlendirme şirketi tarafından belirlenmektedir. Yatırımcıların bakış açısından bağımsız değerlendirme daha fazla objektif ve dolayısıyla daha fazla güvenilirdir. Bu durumda, işletme yönetimi istediği büyüklükte varlık, borç ya da kâr tutarları raporlamak amacıyla gerçeğe uygun değerlerin kullanımında çok sınırlı takdir yetkisine sahip olabilir (Seng ve Su, 2010, s. 20). Bununla birlikte, BIST Pay Piyasası’na kayıtlı bazı şirketler uzun vadeli finansal olmayan varlıklarını gerçeğe uygun değerleri ile raporlarken diğerleri ise amorti edilmiş tarihi maliyet değerleri ile raporlamaktadır. Ayrıca UMS 16 paragraf (par.) 34 ve UMS 38 par. 79’a göre yeniden değerlendirme işlemlerinin sıklığı, bu varlıkların gerçeğe uygun değerlerindeki değişikliğe bağlı olup yeniden değerlendirilen varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin defter değerlerinden önemli ölçüde farklı olması durumunda tekrar yeniden değerlendirilmesi gerekir. Varlıkların gerçeğe uygun değerlerinde önemli değişiklik olup olmadığına karar verecek olan yönetimdir. Bu da, BIST Pay Piyasası’na kayıtlı şirketlerin borçlanma kapasitesi yaratmak, borçlanma maliyetleri, politik maliyetler ve bilgi asimetrisini azaltmak, istikrarlı veya daha yüksek ya da daha düşük kâr raporlamak gibi amaçlarla söz konusu varlıkları gerçeğe uygun değerleri ile raporlayıp raporlamadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Başka bir ifadeyle, kayıtlı şirketlerde yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararlarının altında yatan etkenlerin yani kararlarını etkileyen faktörlerin araştırılmasına neden olmaktadır.

Bu çalışmada, finansal tablolarını UMS / UFRS ve dolayısıyla TMS / TFRS’ye göre hazırlamak ve yayımlamak zorunda olan BIST Pay Piyasası’na kayıtlı şirketlerde (6) yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışma, 2012 yılında BIST Pay Piyasası’na kayıtlı şirketlerin verileri kullanılarak yapılmıştır. Veriler Mann-Whitney U testi ve lojistik regresyon analizine tabi tutulmuştur. Muhasebe politikası seçimi ile ilgili çalışmalar, genellikle Watts ve Zimmerman’ın pozitif muhasebe teorisi

metodolojisini takip etmiştir (Puxty, 1997, s. 713). Bu çalışmada da, Watts ve Zimmerman'ın pozitif muhasebe teorisi metodolojisi benimsenmiş ve yönetimin değer artışı olması durumunda uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararını borçlanma kapasitesini artırmak, borçlanma ve politik maliyetler ile bilgi asimetrisini azaltmak amacıyla verip vermediği araştırılmıştır. Dolayısıyla, çalışmada geçen gerçeğe uygun değer ile raporlama ifadesinden, uzun vadeli finansal olmayan varlıkların tarihi maliyetlerini aşan gerçeğe uygun değerleri ile raporlama anlaşılmaktadır.

Türkiye'de uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değer ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlanması konusunda Bahadır ve Tolga (2013) ve Koçyiğit (2013) tarafından yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bahadır ve Tolga (2013) uzun vadeli finansal olmayan varlıkların, Koçyiğit (2013) ise sadece YAG'nin raporlanmasında BIST'de işlem gören şirketlerin gerçeğe uygun değer ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değer değerleme esaslarından hangisini seçtiklerini araştırmıştır. BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicileri konusunda ise herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle, çalışma, UMS / UFRS konusundaki muhasebe politikası seçim literatürüne katkı sağlaması açısından önemli olmaktadır.

Çalışma planı şu şekilde düzenlenmiştir. Bölüm 2'de TMS / TFRS'ye göre uzun vadeli finansal olmayan varlıkların finansal tablolarda raporlanmasından bahsedilmiştir. Bölüm 3'de konu ile ilgili literatür özetlenmiştir. Bölüm 4, araştırma hipotezlerini içermektedir. Bölüm 5, araştırma dizaynı ile ilgilidir. Bölüm 6'da, araştırma sonuçları irdelenmekte ve son olarak bölüm 7'de çalışmanın sonuçları özetlenmektedir.

2. TMS/TFRS'ye Göre Uzun Vadeli Finansal Olmayan Varlıkların Finansal Tablolarda Raporlanması

TMS 16 Maddi Duran Varlıklar ve TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar standartları, MDV ve MODV'nin ilk muhasebeleştirme esnasında maliyet değeri ile kayıtlı olmasını, ilk muhasebeleştirme sonrasında ise finansal tablolarda maliyet ya da yeniden değerlendirme yöntemine göre raporlanmasını gerektirir (TMS 16, par.15, 29; TMS 38, par. 24, 72). TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller standardında ise YAG'nin ilk muhasebeleştirme sırasında maliyet değeri ile kayıtlı olması, ilk muhasebeleştirme sonrasında finansal tablolarda maliyet ya da gerçeğe uygun değer yöntemlerinden birine göre raporlanması istenmektedir (TMS 40, par. 20, 30).

Maliyet yönteminde MDV, MODV ve YAG, bilançoda amorti edilmiş tarihi maliyet değeri yani "maliyet - (birikmiş amortisman + varsa birikmiş değer düşüklüğü zararları)" ile sunulmaktadır (TMS 16, par. 30; TMS 38, par. 74; TMS 40, par. 56). Yeniden değerlendirme yönteminde ise MDV ve MODV, gerçeğe uygun değerleriyle değerlendirilmekte ve bilançoda yeniden değerlendirilmiş tutarı yani "gerçeğe uygun değeri - (birikmiş amortisman + varsa birikmiş değer düşüklüğü zararları)" üzerinden gösterilmektedir (TMS 16, par. 31; TMS 38, par. 75). Gerçeğe uygun değer ikincil piyasaya sahip varlıklar için genellikle piyasa değerini işaret etmektedir (Demir ve Bahadır, 2007, ss. 13-14). MDV ve MODV'nin defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda artmışsa, bu artış diğer kapsamlı kârda muhasebeleştirilmeli ve doğrudan özkaynak hesap grubunda yeniden değerlendirme değer artışı adı altında toplanmalıdır (TMS 16, par. 39; TMS 38, par. 85). Gerçeğe uygun değer yönteminde YAG, bilançoda

gerçeğe uygun değeri ile sunulur ve gerçeğe uygun değerindeki değişimden kaynaklanan kazanç ya da kayıplar olduğu dönemde kâr veya zarara dahil edilir (TMS 40, par. 33, 35).

MDV, MODV ve YAG değer düşüklüğüne uğrayabilir. Değer düşüklüğü, varlığın net defter değeri (maliyet - birikmiş amortisman) geri kazanılabilir değerinden büyük olduğunda ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, varlık bilançoda geri kazanılabilir değeri üzerinden raporlanır. Geri kazanılabilir değer, satış giderleri düşülmüş gerçeğe uygun değer ve kullanım değerinden büyük olanıdır (TMS 16, par. 6, 63; TMS 38, par. 111). Buna göre, maliyet yöntemini kullanan işletmeler de değer düşüklüğü olması halinde MDV, MODV ve YAG'yi gerçeğe uygun değerleri üzerinden raporlayacaklardır (Demir ve Bahadır, 2007, s. 13). Ayrıca MDV ve YAG'nin finansal tablolarda maliyet yöntemine göre raporlanması durumunda, defter değerinden önemli ölçüde farklı olması halinde bu varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin dipnotlarda açıklanması teşvik edilir (TMS 16, par. 79 (d)).

3. Literatür İncelemesi

İşletme yönetimi, finansal tabloların hazırlanmasında hangi muhasebe işlem ya da yönteminin uygulamasına karar vermesi gerektiğinde muhasebe politikası seçimi ile karşı karşıya kalır. Dolayısıyla, muhasebe politikası seçimi muhasebe standartları alternatif uygulamalara izin verdiğinde ortaya çıkmaktadır (Ishak ve diğ., 2012, s. 2709). TMS 16, TMS 38 ve TMS 40 uzun vadeli finansal olmayan varlıkların finansal tablolarda raporlanması yöntemi konusunda işletmelere alternatif uygulamalar sunan standartlardır. Muhasebe politikası seçimi ile ilgili araştırmalar 1960'lı yıllardan itibaren yapılmaya başlamıştır (Fields, Lys ve Vincent, 2001, s. 256). Ancak finansal raporlama amaçları açısından muhasebe politikası seçimi, Watts ve Zimmerman'ın (1978) "Muhasebe Standartlarının Belirlenmesi İle İlgili Pozitif Teoriye Doğru" başlıklı çalışmasından bu yana araştırma konusu olmuştur (Cullinan, 1999, s. 597).

Uluslararası literatürde muhasebe yöntemi ve dolayısıyla muhasebe politikası seçimi ile muhasebe politikası seçiminin belirleyicileri konusunda gerek teorik gerekse uygulamalı çok sayıda çalışma vardır (Astami ve Tower, 2006, s. 2). Literatürde işletme yönetiminin uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicilerini araştırmak amacıyla yapılan ampirik çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmaların çoğu ABD, İngiltere ve Avustralya gibi gelişmiş ve piyasa yönlü ekonomilerde yapılmıştır (Barac ve Šodan, 2011, s. 62; Christensen ve Nikolaev, 2009, s. 8).

İşletme yönetiminin uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicilerini araştıran literatür incelendiğinde önceki çalışmaların, ülkelerin genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlanmayı amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamaya seçme kararının belirleyicilerini araştırdığı tespit edilmiştir. Örneğin; Brown, Izan ve Loh (1992), Cotter ve Zimmer (1995), Gearemyneck ve Veugelers (1999), Lin ve Peasnell (2000a), Lin ve Peasnell (2000b), Missonier-Piera (2007), Barlev ve diğ. (2007), Tay (2009) ve Seng ve Su (2010). Daha yakın tarihli çalışmalar, yönetimin söz konusu varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicilerini bu varlıkları MDV ve YAG olarak ayrıştırarak incelemiştir. UMS / UFRS'ye göre raporlama yapan ülkelerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlamayı amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamaya

seçme kararının belirleyicilerini araştıran çalışmalara örnek olarak Christensen ve Nikolaev (2009) ve Barac ve Šodan (2011) verilebilir. UMS / UFRS'ye göre raporlama yapan ülkelerde yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlanmayı amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamaya seçme kararının belirleyicileri ise Muller, Rield ve Sellhorn (2008), Christensen ve Nikolaev (2009), Quagli ve Avallone (2010) ve Ishak ve diğ. (2012) tarafından araştırılmıştır.

UMS / UFRS'ye göre raporlama yapan ülkelerde işletme yönetiminin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicilerini araştıran çalışmalardan aşağıda bahsedilmiştir.

Muller, Rield ve Sellhorn (2008), 2005 ya da 2006 yılında UMS / UFRS'ye göre raporlama yapan Avrupa Birliği ülkelerinde borsaya kayıtlı 133 halka açık gayrimenkul yatırım şirketleri örneğini kullanarak bu şirketlerin en önemli varlığını oluşturan gayrimenkullerin raporlanmasında maliyet yöntemi ya da gerçeğe uygun değer yöntemi seçimlerinin belirleyicilerini ve sonuçlarını araştırmıştır. Lojistik regresyon analizi sonuçları UMS / UFRS yürürlüğe girmeden önceki yerel standartlarına göre gayrimenkullerini yeniden değerlemeye tabi tutan, dağınık sahiplik yapısına sahip, şeffaf raporlama taahhüdünde bulunan ve daha yüksek kâr raporlamak isteyen şirketlerin YAG'nin raporlanmasında gerçeğe uygun değer yöntemini seçmesinin daha fazla olası olduğunu gösterir. Ayrıca çalışmada, gerçeğe uygun değer yöntemini seçen şirketlerin maliyet yöntemini seçenlere göre daha düşük bilgi asimetrisi ve daha yüksek likiditeye sahip olduğuna dair de önemsiz delil ortaya konmuştur.

Christensen ve Nikolaev (2009), İngiltere ve Almanya'da borsaya kayıtlı 1.539 şirketin 2005 yılında UMS / UFRS'ye göre hazırlanan yıllık raporlarını inceleyerek MDV ve YAG'nin raporlanmasında gerçeğe uygun değeri amorti edilmiş tarihi maliyet değerine niçin tercih ettiklerini araştırmıştır. Lojistik regresyon analizinin kullanıldığı çalışmada, finansal kaldıracın gerçeğe uygun değer seçiminin önemli bir belirleyicisi olduğu ve dolayısıyla büyük ölçüde borçla finanse edilen şirketlerin MDV ve YAG'yi gerçeğe uygun değer ile değerlemesinin daha fazla olası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada, kâr payı ödeyen şirketler ile pozitif alıkonan kâra sahip şirketlerin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile değerlemesinin daha az olası olduğu belirlenirken bu değişkenlerin MDV'nin gerçeğe uygun değeri ile değerlendirme seçimini açıklamadığı da tespit edilmiştir. Çalışmada ulaşılan bir diğer sonuç ise yüksek büyüme hızına sahip şirketlerin gerçeğe uygun değer ile raporlamayı seçmesinin daha az olası olduğudur.

Quagli ve Avallone (2010), 2007 yılında Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, İspanya ve İsveç pay piyasalarına kayıtlı ve UMS / UFRS'ye göre raporlama yapan 76 gayrimenkul yatırım şirketi örneğini kullanarak yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlanmayı amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamaya seçme kararının belirleyicilerini araştırmıştır. Lojistik regresyon analizi sonuçları sözleşme etkinliği, bilgi asimetrisi ve şirket yönetiminin fırsatçı davranışının gerçeğe uygun değer seçimini açıkladığını gösterir. Ancak çalışmada, bilgi asimetrisinin vekili olan piyasa defter değeri oranının gerçeğe uygun değer seçimi ile tahmin edilenin aksine negatif bir şekilde ilişkili olduğu ve politik maliyetlerin vekili olan büyüklüğün gerçeğe uygun değer kullanım olasılığını azalttığı ortaya konmuştur. İşletme yönetiminin fırsatçı davranışının vekili olan kârın istikrarlı hale getirilmesi indeksi ile gerçeğe uygun değer seçimi negatif bir şekilde ilişkilidir. Sözleşme etkinliğinin diğer bir vekili olan finansal kaldıraç ise gerçeğe uygun değer seçimini açıklamaz görünür.

Bu sonuçlar, finansal kaldıraç değişkenine rağmen geleneksel muhasebe seçim teorisinin geçerliliğini doğrular.

Barac ve Šodan (2011), 2000-2008 döneminde Zagreb Borsası'na kayıtlı ve aynı zamanda UMS / UFRS ile uyumlu finansal raporlama yapan Hırvat şirketlerine ait 2.463 şirket - yıl gözlemini esas alarak yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirme kararının belirleyicilerini araştırmıştır. Lojistik regresyon analizi sonuçları borçlarda artışa, düşük likidite oranına ve düşük nakit akım oranına sahip şirketlerin yeniden değerlendirme yapmasının daha fazla olası olduğunu gösterir. Politik maliyet etkeni de yeniden değerlendirme kararı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yüksek özkaynak getiri oranına sahip büyük şirketlerin, raporlanan kârı azaltmak ve düzenleyicilerin politik müdahalelerine daha az maruz kalmak amacıyla varlıklarını yeniden değerlemeye tabi tutmaları daha fazla olasıdır. Bununla birlikte, çalışmada faaliyet kârı faiz maliyeti oranı, sabit varlık yoğunlaşması, borçluluk seviyesi ve özkaynak nakit getiri oranı ile yeniden değerlendirme yöntemi seçimi arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca önceki araştırmaların ve beklentilerin aksine, faaliyet nakit akımları artan şirketlerin varlıklarını yeniden değerlemelerinin daha fazla olası olduğu sonucuna da varılmıştır.

Ishak ve diğ. (2012), gayrimenkul yatırım şirketlerinin gerçeğe uygun değer yöntemi seçim kararını etkileyen etkenleri tespit etmek amacıyla 2007-2009 döneminde Malezya Borsası'na kayıtlı ve UMS 40 ile uyumlu FRS 140 Yatırım Amaçlı Gayrimenkullere göre raporlama yapan 61 halka açık şirketi incelemiştir. Farklı şirket özelliklerinin muhasebe yöntemi seçimi ile ilişkisinin ortaya konmasının amaçlandığı bu çalışmada, değişkenlere bağlı olarak 2005 ve 2006 yılı verileri kullanılmıştır. Lojistik regresyon analizi sonuçları çalışmada incelenen 5 değişkenden finansal kaldıraç ve uluslararası faaliyet değişkenleri hariç şirket büyüklüğü, FRS 140 öncesi YAG'yi muhasebeleştirmede kullanılan yöntem ve esas itibarıyla gayrimenkul yatırımı ile uğraşan bir gayrimenkul şirketi olunmasının gerçeğe uygun değer seçim kararı ile pozitif bir şekilde ilişkili olduğunu gösterir. Büyük şirketlerin küçük şirketlere göre gerçeğe uygun değer yöntemini seçmesi daha fazla olasıdır. FRS 140 yürürlüğe girmeden önce şirketler YAG varlıklarını muhasebeleştirmede yeniden değerlendirme yöntemini kullanmış iseler, bu durum gerçeğe uygun değer yöntemini seçeceklerini gösterir. Şirket, esas itibarıyla gayrimenkul yatırımı ile uğraşan bir şirket ise gerçeğe uygun değer yöntemini seçmesi daha fazla olasıdır.

4. Araştırma Hipotezleri

Muhasebe literatürü farklı ortam ve çevrelerde işletme yönetiminin MDV ve YAG'nin finansal tablolarda gerçeğe uygun değeri ile sunulması kararında belirleyici olduğu düşünülen birçok etken ileri sürmüştür. Bunlar; borç sözleşme hükümlerinin ihlalden kaçınma, ilave borçlanma kapasitesi yaratma, borçlanma yoluyla finansmanın maliyetini azaltma, politik maliyetleri azaltma, işletme varlıklarının gerçeğe uygun değerlerini raporlayarak bilgi asimetrisini azaltma, düşmanca devralma fiyat teklifi fikrinden vazgeçirme (Missonier-Piera, 2007, s. 191), sermayenin gerçek getiri oranını açıklama, gelecekte sabit varlıkların yenilenmesi için işletmede yeterli fon alıkoyma, satış ve geri kiralama işlemlerinde kullanılması için varlıkların gerçeğe uygun piyasa değerini gösterme, başka bir işletme ile birleşme ya da devir alınma veya dahili ve harici yeniden yapılanma açısından varlıkların gerçeğe uygun değeri için pazarlık gücü oluşturma (Wikipedia, 2006), istikrarlı kâr (Quagli ve Avallone, 2010, s. 469) veya daha

yüksek kâr raporlama (Muller, Rield ve Sellhorn, 2008, s. 16) isteği olarak sıralanabilir. Bu etkenler; sözleşme etkinliği (verimli arabulma yaklaşımı), bilgi asimetrisi (bilgi sağlama yaklaşımı) ve yönetimin fırsatçı davranışı (faydacı davranış yaklaşımı) olarak sınıflandırılabilir.

Şu da bilinmelidir ki, işletmelerin bir yöntemi diğerine seçmesinin sebebini kesin olarak açıklamak mümkün değildir. Çünkü seçim genellikle işletme yönetiminin alacağı karara bağlıdır ve bu kararın altında yatan gerçek sebepler asla açıklanamaz (Ishak ve diğ., 2012, s. 2708). Ayrıca yukarıda belirtilen etkenler her zaman ve her işletme için önemli olmayabilir. Bazı etkenler, bazı işletmeler açısından diğerlerine göre daha fazla önemli iken bazı etkenler ise bir zamanda önemli olurken başka bir zamanda önem arz etmeyebilir (Tay, 2009, s. 22). İşletmelerin maliyet veya gerçeğe uygun değer yöntemi seçimlerinin, her bir işletmenin kendi özelliklerine ilaveten yerleşik olunan ülkelerin ve faaliyet gösterilen piyasaların özelliklerinden de etkilenmesi mümkündür (Muller, Rield ve Sellhorn, 2008, s. 13).

Bu çalışmada, BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının işletmeye özgü belirleyicileri olan sözleşme etkinliği (borç sözleşmesi ve politik maliyet) ve bilgi asimetrisi etkenleri ile ilgili aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

1) Borç Sözleşmesi Etkeni

İşletme yönetimi, yabancı kaynakların özkaynaklara (veya varlıklara) oranı borç temin etmesinin önünde bir engel olduğunu düşündüğünde ilave borçlanma kapasitesi yaratmak ve borçlanma yoluyla sağlanan finansmanın maliyetini azaltmak için kredi değerliliğini iyi gösterecek finansal tabloların hazırlanmasına olanak sağlayan uzun vadeli finansal olmayan varlıklarını gerçeğe uygun değeri ile raporlamaya çalışacaktır (Tay, 2009, s. 6; Missonier-Piera, 2007, s. 191; Seng ve Su, 2010, s. 5; Barac ve Šodan, 2011, s. 65). Benzer şekilde, yönetim, bu varlıkları borç sözleşmelerine konulan sınırlayıcı taahhütleri kendi lehlerine gevşetmek ve borç sözleşmesi hükümlerinin ihlalden kaçınmak amacıyla da gerçeğe uygun değeri ile sunabilir (Whittred ve Zimmer, 1986 ve Christie, 1990'dan Tay, 2009, s. 13). Çünkü işletmeler, daha yüksek varlık ve özkaynak değerlerinin bir sonucu olarak daha düşük borç oranları raporlayabilirler. Ancak Quagli ve Avallone (2010, s. 468), tutucu muhasebenin daha fazla borç veren koruması yoluyla vekâlet (temsil) maliyetlerini azaltması gerektiğine dair hipotezleri takip ederek kaldıraç oranı ve gerçeğe uygun değer ile raporlama arasında negatif bir ilişki tahmin ederler. BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerin uzun vadeli finansal olmayan varlıklarının gerçeğe uygun değerleri bağımsız bir değerlendirme şirketi tarafından belirlendiği için güvenilir olarak algılanacaktır. Bu nedenle, bu şirketlerin borç sözleşmesi etkeninin vekili olan yabancı kaynaklarının özkaynaklarına oranı ne kadar yüksek olursa, yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama olasılığının da o kadar yüksek olacağı tahmin edilir. Çalışmanın test edilecek birinci ve ikinci hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁: Yabancı kaynakların özkaynaklara oranı ile yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararı arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₂: Yabancı kaynakların özkaynaklara oranı ile yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararı arasında pozitif bir ilişki vardır.

2) Politik Maliyet Etkeni

Büyük işletmelerin küçük işletmelere göre politik maliyetlere maruz kalma olasılığı daha fazladır (Lourenço ve Curto, 2010, s. 752). Başka bir ifadeyle, politik maliyetlerin büyüklüğü büyük ölçüde işletme büyüklüğüne bağlıdır (Watts ve Zimmerman, 1978, s. 115). Çünkü büyük işletmelerin devlet, işletmede çalışanlar, müşteriler ve rakip işletmeler dahil işletme ile ilgili çok sayıda tarafın dikkatini çekmesi çok daha kolaydır. Politik maliyetler, yasalar veya yönetmelikler yoluyla hükümet müdahalesi biçiminde ortaya çıkabileceği gibi fırsat maliyetle sonuçlanabilen sendikalardan, müşterilerden gelen misillemeler şeklinde de ortaya çıkabilir (Missonier-Piera, 2004, s. 125). Politik maliyetleri azaltmak amacıyla işletmeler aşırı yüksek kâr raporlamadan kaçınma eğilimindedir. MDV'nin yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlanması, özkaynak tutarını artırdığından özkaynak kârlılığını düşürür. Aynı zamanda, artan amortisman giderleri nedeniyle raporlanan kârı da azaltır (Barac ve Šodan, 2011, s. 66; Barlev ve diğ., 2007, s. 1030). YAG'nin gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kârı artıracığından büyük işletmelerin gerçeğe uygun değer yöntemine göre raporlama yapma olasılığının düşük olması beklenir. Bu kapsamda, çalışmanın üçüncü ve dördüncü hipotezleri aşağıda ifade edildiği gibi olacaktır:

H₃: İşletme büyüklüğü ile yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararı arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₄: İşletme büyüklüğü ile yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararı arasında negatif bir ilişki vardır.

3) Bilgi Asimetrisi Etkeni

Bilgi asimetrisi veya asimetrik bilgi, raporlanan bilgi ve işletmenin gerçek ekonomik ve finansal durumu arasındaki fark nedeniyle harici finansal tablo kullanıcılarının işletme hakkındaki bütün bilgileri elde edemediği durumu nitelendirir (Seng ve Su, 2010, s. 6). Varlıkların kayıtlı değerleri ve gerçeğe uygun değerleri arasındaki fark belirgin olduğunda farkın finansal tablolar üzerine etkisi daha fazla olduğundan işletme yönetimi, bilgi asimetrisini azaltmak amacıyla uzun vadeli finansal olmayan varlıklarını gerçeğe uygun değeri ile raporlayabilir. Birçok çalışma, bilgi asimetrisinin vekili olarak piyasa defter değeri oranını kullanır (Quagli ve Avallone, 2010, s. 468). Dolayısıyla, piyasa defter değeri oranı ne kadar yüksek olursa, yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama olasılığı da o kadar yüksek olacaktır. Test edilecek beşinci ve altıncı hipotezler aşağıdaki gibidir.

H₅: Piyasa defter değeri oranı ile yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararı arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₆: Piyasa defter değeri oranı ile yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararı arasında pozitif bir ilişki vardır.

Yabancı kaynakların özkaynaklara (veya varlıklara) oranı ve büyüklük, muhasebe politikası seçiminin belirleyicileri çalışmalarında yaygın olarak test edilmiştir. Gerçekte, her ikisi de, yönetim kararını etkileyebilecek olan işletme özellikleri olarak pozitif muhasebe teorisi kapsamında önerilmiştir (Watts ve Zimmerman, 1990). Önceki çalışmalar, genellikle büyüklük ile ilgili daha tutarlı bulgular ortaya koyarken yabancı kaynakların özkaynaklara (veya varlıklara) oranı açısından ise karma ve tutarsız sonuçlar sunar (Ishak ve diğ., 2012, s. 2722).

5. Araştırma Dizaynı

5.1. Örneklem Seçimi ve Veri Toplama

Araştırmanın evreni, 2012 yılında BIST Pay Piyasası'nda işlem gören 405 kayıtlı şirketten oluşmaktadır. Çalışmanın iki farklı örnekleme bulunmaktadır. Birincisi, MDV örnekleme; ikincisi ise YAG örneklemdir. Her iki örneklem de belirlenirken kendilerine özgü özellikleri nedeniyle finansal kurumlar, negatif özkaynaklara sahip şirketler, satış hasılatı olmayan şirketler, inceleme döneminde eksik verisi bulunan şirketler, MDV ve YAG'ye sahip olmayan şirketler örneklem dışında tutulmuştur. MDV ve YAG örneklemleri sırasıyla 258 ve 96 şirkete ait gözlemden oluşmaktadır. Örneklem seçim süreci tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Örneklem Seçim Süreci

Şirketler	MDV Örnekleme	YAG Örnekleme
2012 yılında BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketler	405	405
- Finansal kurumlar	(127)	(127)
- Negatif özkaynaklara sahip şirketler	(10)	(2)
- Satış hasılatı olmayan şirketler	(3)	-
- Eksik veri nedeniyle hariç tutulan şirketler	(6)	-
- Maddi duran varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkullere sahip olmayan şirketler	(1)	(179)
- Diğer	-	(1)
Toplam	258	96

MDV = Maddi Duran Varlıklar; YAG = Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Tablo 1'de yer alan diğer başlığı altında, finansal tablolara ilişkin açıklayıcı notlardan YAG'yi raporlama yöntemi tespit edilemeyen şirket yer almaktadır.

Çalışmada kullanılan veriler, BIST'nin internet sayfaları (<http://www.kap.gov.tr/>; <http://borsaistanbul.com/>) veya bu sayfalardan elde edilen şirketlerin 2012 yılına ait yıllık finansal tabloları ve bunlara ilişkin açıklayıcı notlardan temin edilmiştir.

5.2. Bağımlı Değişkenin Tanımlanması

MDV örnekleminde bağımlı değişken, yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama kararıdır. MDV grubundaki en azından bir varlık sınıfını yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketler yeniden değerlendirilmiş tutar ile raporlama yapan şirketler olarak sınıflandırılacak olup bunlara 1 değeri tahsis edilmiştir. MDV grubundaki varlıkların tamamını amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketler ise amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketler olarak sınıflandırılır ve 0 değeri verilir.

YAG örnekleminde bağımlı değişken, yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama kararıdır. BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketler, YAG grubundaki bütün varlıkları ya gerçeğe uygun değeri ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamaktadır. Bu nedenle, YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketler gerçeğe uygun değer ve amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketler ise amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketler olarak sınıflandırılır ve bu gruplara sırasıyla 1 ve 0 değeri tahsis edilir.

5.3. Bağımsız Değişkenler ve Ölçümü

Bağımsız değişkenler borç sözleşmesi etkeninin vekili yabancı kaynakların özkaynaklara oranı (kaldıraç), politik maliyet etkeninin vekili işletme büyüklüğü

(büyüklük) ve bilgi asimetrisi etkeninin vekili piyasa defter değeri oranı (PD / DD)'dir. Kaldıraç değişkeni şirketin muhasebe dönemi sonundaki yabancı kaynaklarının özkaynaklarına oranı; PD / DD ise şirketin muhasebe dönemi sonundaki özkaynaklarının piyasa değerinin defter değerine oranı ile ölçülür. Ölçütlerin her ikisinde de paydada özkaynaklar yer almaktadır. MDV örnekleminde yeniden değerlendirme değer artışları çıkarıldıktan sonraki özkaynaklar tutarı; YAG örnekleminde ise varsa MDV'ye ait yeniden değerlendirme değer artışları ve YAG'ye ait gelir tablosunda sunulan gerçeğe uygun değer kazancı çıkarıldıktan sonra bulunan özkaynaklar tutarı esas alınmıştır. Böylece yeniden değerlendirme ve gerçeğe uygun değer yöntemlerinin etkisi yok edilmeye çalışılmıştır. Benzer bir yaklaşım, Christensen ve Nikolaev (2009) ve Seng ve Su (2010) tarafından da benimsenmiştir.

Ampirik araştırmaların çoğu, işletme büyüklüğünün ölçütü olarak ya toplam varlıkları ya da toplam satışları kullanmaktadır (Bujadi ve Richardson, 1997'den Missonier-Piera, 2004, s. 125). Toplam satışlar, yeniden değerlendirme uygulamalarından etkilenmemeye avantajına sahiptir (Missonier-Piera, 2007, s. 196). Barlev ve diğ. (2007), Missonier-Piera (2007) ve Tay (2009) büyüklük ölçütü olarak toplam satışların logaritmasını kullanmıştır. Bu çalışmada da, büyüklük bağımsız değişkeni ölçütü olarak toplam satış hasılatı logaritması alınmıştır.

MDV ve YAG örneklemlerinin her ikisinde de bağımsız değişkenler ve ölçme yöntemleri aynı olup farklılaşan duruma göre tahmini işaretler olmaktadır. Her iki örneklemin bağımsız değişkenleri, tahmini işaretleri ve ölçme yöntemleri tablo 2'de özet olarak sunulmuştur:

Tablo 2: Bağımsız Değişkenler, Tahmini İşaretleri ve Ölçme Yöntemleri

Bağımsız Değişkenler	Tahmini İşaret		Ölçme Yöntemi
	MDV Örneklemi	YAG Örneklemi	
Kaldıraç	+	+	Yabancı Kaynaklar / <u>Özkaynaklar</u>
Büyükklük	+	-	Toplam Satışlar (Log)
Piyasa Defter Değeri Oranı	+	+	<u>Özkaynakların</u> Piyasa Değeri / <u>Özkaynakların</u> Defter Değeri

MDV = Maddi Duran Varlıklar; YAG = Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Tablo 2'deki pozitif tahmini işaret, bağımsız değişkenler ile yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ve YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararı arasındaki pozitif yani aynı yönde bir ilişkiyi gösterir. Negatif tahmini işaret ise negatif yani ters yönde bir ilişkiyi göstermektedir.

Örneklemlere dahil her bir şirketin piyasa değerinin hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır. Dolaşımda bulunan hisse senedi sayısı da şirket bilançosunda yer alan "sermaye" tutarının 1'e bölünmesi suretiyle hesaplanmıştır (Canbaş, Kandır ve Erişmiş, 2007, s. 20).

$$\text{Piyasa Değeri} = \text{Dolaşımdaki hisse senedi sayısı} * \text{Hisse senedi kapanış fiyatı}$$

Şirketlerin piyasa değerini hesaplamak amacıyla kullanılan hisse senedi fiyatını gözlemleme yaklaşımımız finansal tabloların elde edilebilir olduğu muhasebe döneminin 12. ayının sonundaki piyasa fiyatının modellere dahil edilmesidir. Muhasebe dönemi farklı olan şirketler açısından ise muhasebe döneminin bittiği ayın sonundaki piyasa fiyatı esas alınmıştır.

5.4. İstatistiki Testler ve Araştırma Modeli

Yukarıda geliştirilen hipotezleri test etmek için muhasebe literatüründeki benzer çalışmalarla tutarlı olarak bu çalışmada da verilerin analizinde Mann-Whitney U testi ve lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Muhasebe literatüründe yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararının belirleyicilerinin araştırılmasında çoklu lojistik regresyon analizine yoğun bir şekilde başvurulmaktadır (Barac ve Šodan, 2011, s. 62).

Bu çalışmada, MDV örneklemleri ve YAG örneklemleri açısından olmak üzere iki ayrı model geliştirilmiştir. Borç sözleşmesi, politik maliyet ve bilgi asimetrisi etkenlerinin BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ve YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicileri olup olmadığı sırasıyla model (1) ve model (2)'de tahmin edilmiştir. H₁, H₃ ve H₅ hipotezlerini test etmek için 2012 dönemine ait şirket gözlemlerinin yatay kesitine aşağıdaki regresyon modeli uygulanmıştır.

$$Y = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Kaldıraç} + \alpha_2 \text{Büyükölük} + \alpha_3 \text{PD / DD} + e \quad (\text{Model 1})$$

Burada Y bağımlı değişken olup yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama kararıdır. α_0 sabiti; α_1 , α_2 ve α_3 bağımsız değişkenlerin katsayılarını göstermektedir. e ise hata terimidir.

H₂, H₄ ve H₆ hipotezlerini test etmek için 2012 dönemine ait şirket gözlemlerinin yatay kesitine de aşağıdaki regresyon modeli uygulanmıştır.

$$Y = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Kaldıraç} - \alpha_2 \text{Büyükölük} + \alpha_3 \text{PD / DD} + e \quad (\text{Model 2})$$

Burada Y bağımlı değişken olup yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ya da amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama kararıdır. α_0 sabiti; α_1 , α_2 ve α_3 bağımsız değişkenlerin katsayılarını göstermektedir. e ise hata terimidir.

5.5. Araştırmanın Sınırları

Araştırmanın kapsamı, 2012 yılında BIST Pay Piyasası'nda işlem gören MDV ve YAG'ye sahip şirketler (finansal kurumlar hariç) ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada, uzun vadeli finansal olmayan varlıklardan sadece MDV ve YAG'nin gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicileri araştırılmış olup MODV incelenmemiştir. Bunun sebebi, BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerin tamamının MODV'yi amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamalarıdır.

Çalışmada, varlıklarda değer artışı olması durumunda uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicileri araştırılmaktadır. TMS 16 ve TMS 40'a göre söz konusu varlıklarda değer düşüklüğü olması durumunda, bütün şirketler varlıklarını gerçeğe uygun değeri ile değerlemek zorundadırlar. Bu nedenle, değer düşüklüğü olması durumunda gerçeğe uygun değer ile raporlama araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırmada, uzun vadeli finansal olmayan varlıkların gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicilerini tespit etmek amacıyla sadece tek bir yıl verileri kullanılmıştır. Daha uzun döneme ait verilerin kullanılması analiz sonuçlarının güvenilirliğini artırabilir (Ishak ve diğ., 2012, s. 2722). Bununla birlikte, bu çalışma türü için toplanan veriler bir yıldan diğerine çok fazla farklılık göstermez ve dolayısıyla daha fazla yıl ilave edilmesinin sonucu önemli ölçüde etkilemesi beklenmez (Ding, Jeanjean,

ve Stolowy, 2005, s. 22). İşletme yönetiminin muhasebe politikası seçim kararının belirleyicilerini araştıran birçok çalışma tek bir yıla ait verileri kullanmıştır (Ishak ve diğ., 2012, s. 2714).

6. Araştırma Sonuçları

6.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışmada kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler MDV örneklemini açısından Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: MDV Örneklemini Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler için Tanımlayıcı İstatistikler

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	Ortalama	Medyan	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Yeniden değerlendirilmiş tutar ile raporlama yapan şirketler (n = 87)	Kaldıraç	2.90	1.08	24.01	7.97	72.62
	Büyükklük	7.99	8.00	0.82	0.35	0.24
	PD / DD	4.38	1.54	21.28	8.14	71.26
Amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketler (n = 171)	Kaldıraç	1.51	0.72	5.73	-0.51	57.58
	Büyükklük	8.28	8.33	0.96	-0.27	-0.03
	PD / DD	2.41	1.75	2.68	-0.67	15.82
Toplam (n =258)	Kaldıraç	1.98	0.86	14.66	11.66	174.66
	Büyükklük	8.18	8.23	0.93	-0.06	-0.10
	PD / DD	3.07	1.67	12.53	13.41	199.80

MDV = Maddi Duran Varlıklar; Kaldıraç = Yabancı kaynaklar / Özkaynaklar; Büyükklük = Toplam satışların logaritması; PD / DD = Özkaynaklarının piyasa değeri / Özkaynakların defter değeri

Tablo 3’de görüldüğü gibi MDV örneklemine dahil 258 şirketten 87’si MDV’yi yeniden değerlendirilmiş tutarı; 171’i ise amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlamaktadır. Her iki grubun kaldıraç, büyükklük ve PD / DD bağımsız değişkenlerine ilişkin ortalama ve medyan değerleri, MDV’yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlere kıyasla daha fazla borçla finanse edildiğini, daha küçük şirketler olduklarını ve piyasa değerleri ile defter değerleri arasındaki farkın daha çok olduğunu göstermektedir. Her iki gruptaki şirketlerin yabancı kaynaklarının özkaynaklarına oranı 1’in üzerinde olup olması gerekenden yüksektir (Bak. Akgüç, 2002, ss. 396-397).

YAG örnekleminin bağımlı ve bağımsız değişkenleri ile ilgili tanımlayıcı istatistikler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: YAG Örneklemini Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler için Tanımlayıcı İstatistikler

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	Ortalama	Medyan	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Gerçeğe uygun değer ile raporlama yapan şirketler (n = 48)	Kaldıraç	0.23	0.63	4.56	-4.80	25.99
	Büyükklük	8.23	8.23	0.95	-0.24	0.14
	PD / DD	1.40	1.26	2.48	-1.07	9.26
Amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketler (n = 48)	Kaldıraç	1.55	0.77	7.99	2.99	26.28
	Büyükklük	8.41	8.40	0.99	0.04	-0.43
	PD / DD	1.76	1.64	3.36	-3.12	22.07
Toplam (n = 96)	Kaldıraç	0.89	0.69	6.50	2.03	32.82
	Büyükklük	8.32	8.32	0.97	-0.08	-0.16
	PD / DD	1.58	1.44	2.94	-2.51	19.29

YAG = Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller; Kaldıraç = Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar; Büyükklük = Toplam satışların logaritması; PD / DD = Özkaynaklarının piyasa değeri / Özkaynakların defter değeri

Tablo 4’de görüldüğü gibi YAG örnekleme dahil 96 şirketten YAG’yi gerçeğe uygun değeri ve amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayanların sayısı birbirine eşit olup 48’dir. Her iki grubun kaldıraç, büyüklük ve PD / DD bağımsız değişkenlerine ilişkin ortalama ve medyan değerleri, YAG’yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketlerin amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlere kıyasla daha az borçla finanse edildiğini, daha küçük şirketler olduklarını ve piyasa değerleri ile defter değerleri arasındaki farkın daha az olduğunu göstermektedir. YAG’yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketlerin yabancı kaynaklarının özkaynaklarına oranı 1’in altında iken amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlerinki 1’in üzerindedir.

6.2. Analiz Sonuçları

1) Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kaldıraç ve PD / DD değişkenlerinin normal dağılım göstermemesi ve büyüklük değişkeninin ise normal dağılıma yakın bir dağılım göstermesi nedeni ile veriler, parametrik olmayan hipotez testlerinden Mann-Whitney U testine tabi tutulmuştur. Mann-Whitney U testi, sürekli değişkenlerin iki grup içerisinde değerlerini sıralı hale dönüştürür. Böylece iki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığını değerlendirir (Kalaycı, 2006, s. 99). Tablo 5’de Mann-Whitney U testi sonuçları sunulur.

Tablo 5: Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar (Bağımlı Değişken)	Bağımsız Değişkenler		
	Kaldıraç	Büyüklük	PD / DD
Maddi Duran Varlıklar Örnekleme			
Yeniden değerlendirilmiş tutar ile raporlama yapan şirketler	140.40	111.28	120.14
Amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketler	123.96	138.77	134.26
Z istatistiği	-1.673	-2.797	-0.437
P değeri	0.094	0.005	0.151
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Örnekleme			
Gerçeğe uygun değer ile raporlama yapan şirketler	48.46	46.38	44.11
Amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketler	48.54	50.63	52.89
Z istatistiği	-0.015	-0.747	-1.543
P değeri	0.988	0.455	0.123

Tablo 5’de görüldüğü üzere MDV’yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin kaldıraç bağımsız değişkeninin sıra ortalaması amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketlerinkinden daha yüksek iken büyüklük bağımsız değişkeninin sıra ortalaması ise daha küçüktür. İki grubun kaldıraç değişkenlerinin sıra ortalamaları arasındaki farklılık %10; büyüklük değişkenlerinin sıra ortalamaları arasındaki farklılık ise %1 anlamlılık seviyesinde istatistiki olarak anlamlıdır. MDV’yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin PD / DD bağımsız değişkeninin sıra ortalaması, amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlama yapan şirketlerinkinden daha küçük olup farklılık %1, %5 ve %10 anlamlılık seviyelerinde istatistiki olarak anlamlı değildir.

YAG’yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketler ve amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlerin kaldıraç değişkenlerinin sıra ortalaması hemen birbirine eşittir. YAG’yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketlerin büyüklük ve PD / DD bağımsız değişkenleri sıra ortalaması amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlerinkinden biraz daha küçüktür. Ancak iki grubun kaldıraç, büyüklük ve PD / DD bağımsız değişkenleri sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar %1, %5 ve %10 anlamlılık seviyelerinde istatistiki olarak anlamlı değildir.

2) Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı değişken nominal ölçekli bir değişken olduğunda lojistik regresyon analizi kullanılabilir. Lojistik regresyon analizinde bağımsız değişkenlerin normal dağılım göstermesi ve bağımsız değişkenlerin kovaryanslarının her grup düzeyinde eşit olması varsayımı aranmamaktadır (Kalaycı, 2006, s. 273). Çoklu lojistik regresyon analizi sonuçları sunulmadan önce verilere Spearman sıra korelasyon analizi uygulanmıştır. Tablo 6’da MDV örnekleme ilişkin bağımlı ve bağımsız değişkenlerin Spearman sıra korelasyon katsayıları sunulmuştur.

Tablo 6: Maddi Duran Varlıklar Örnekleme Spearman Sıra Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	Raporlama Yöntemi	Kaldıraç	Büyüklik	PD/DD
Raporlama Yöntemi	1	0.104 (0.094)	-0.174 (0.005)	-0.090 (0.151)
Kaldıraç	0.104 (0.094)	1	0.241 (0.000)	0.243 (0.000)
Büyüklik	-0.174 (0.005)	0.241 (0.000)	1	-0.038 (0.542)
PD / DD	-0.090 (0.151)	0.243 (0.000)	-0.038 (0.542)	1

Not: Parantez içindeki değerler p değerini gösterir.

Tablo 6’da görüldüğü üzere Spearman sıra korelasyon sonuçları, bağımlı değişken MDV raporlama yöntemi ile kaldıraç ve büyüklik bağımsız değişkenleri arasında sırasıyla %10 ve %1 anlamlılık seviyelerinde çok zayıf bir ilişkinin varlığını göstermektedir. Spearman sıra korelasyon katsayısı, bağımsız değişkenlerden kaldıraç ve büyüklik ile kaldıraç ve PD / DD arasında %1 anlamlılık seviyesinde çok zayıf bir ilişkinin varlığını da gösterir.

Tablo 7’de YAG örnekleme ilişkin bağımlı ve bağımsız değişkenlerin Spearman sıra korelasyon katsayıları sunulmuştur.

Tablo 7: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Örnekleme Spearman Sıra Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	Raporlama Yöntemi	Kaldıraç	Büyüklik	PD/DD
Raporlama Yöntemi	1	-0.002 (0.988)	-0.077 (0.458)	-0.158 (0.124)
Kaldıraç	-0.002 (0.988)	1	0.455 (0.000)	0.265 (0.009)
Büyüklik	-0.077 (0.458)	0.455 (0.000)	1	0.140 (0.174)
PD / DD	-0.158 (0.124)	0.265 (0.009)	0.140 (0.174)	1

Not: Parantez içindeki değerler p değerini gösterir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi Spearman sıra korelasyon sonuçlarına göre, bağımlı değişken YAG raporlama yöntemi ile bağımsız değişkenler arasında istatistiki olarak %1, %5 ve %10 anlamlılık seviyelerinde anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Spearman sıra korelasyon katsayısı, bağımsız değişkenlerden kaldıraç ile büyüklik ve kaldıraç ile PD / DD arasında %1 anlamlılık seviyesinde zayıf bir ilişkinin varlığını gösterir.

Bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin güçlü olmaması, çoklu lojistik regresyon analizinden elde edilen sonuçlar üzerinde önemli bir etkiye sahip olmayacağını gösterir. Kaldıraç, büyüklik ve PD / DD bağımsız değişkenlerinin BIST Pay Piyasası’na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV’yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklayıp açıklamadığına dair çoklu lojistik regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Maddi Duran Varlıklar Örnekleme Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Tahmini İşareti	Katsayı	Standart Hata	Wald İstatistiği	P Değeri
Kaldıraç	+	-0.018	0.024	0.528	0.467
Büyüklik	+	-0.319	0.147	4.678	0.031
PD / DD	+	0.030	0.029	1.123	0.289
Sabit		1.856	1.206	2.369	0.124
-2 Log-likelihood = 322.694 Modelin $\chi^2 = 7.116$ Modelin χ^2 'nin p değeri = 0.068			Doğru sınıflandırma = %65.9 Cox & Snell $R^2 = 0.027$ Nagelkerke $R^2 = 0.038$		

Tablo 8'de görüldüğü gibi çoklu lojistik regresyon analizi sonuçları, χ^2 testinin %10 anlamlılık seviyesinde anlamlı çıkması model 1'in bir bütün olarak anlamlı olduğunu gösterir. Sonuçlar, kaldıraç değişkeni hariç Mann-Whitney U testinde elde edilen sonuçlarla tutarlıdır. Analiz sonuçları, kaldıraç ve PD / DD bağımsız değişkenlerinin %1, %5 ve %10 anlamlılık seviyelerinde BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklamadığını gösterir. Büyüklik bağımsız değişkeni, %5 anlamlılık seviyesinde kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklamaktadır. Ancak bu değişkenin işareti beklenildiğinin aksi yöndedir. Bu durumda H_1 , H_3 ve H_5 hipotezleri reddedilecektir. Modelin açıklama gücü de oldukça düşüktür. Çünkü bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren Cox & Snell R^2 ve Nagelkerke R^2 test istatistiklerinin değerleri sırasıyla %2.7 ve %3.8'dir.

Kaldıraç, büyüklik ve PD / DD bağımsız değişkenlerinin BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararını açıklayıp açıklamadığına dair çoklu lojistik regresyon analizi sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Örnekleme Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Tahmini İşareti	Katsayı	Standart Hata	Wald İstatistiği	P Değeri
Kaldıraç	+	-0.030	0.043	0.488	0.485
Büyüklik	-	-0.169	0.217	0.602	0.438
PD / DD	+	-0.007	0.088	0.006	0.937
Sabit		1.441	1.821	0.626	0.429
-2 Log-likelihood = 131.410 Modelin $\chi^2 = 1.674$ Modelin χ^2 'nin p değeri = 0.643			Doğru sınıflandırma = %53.1 Cox & Snell $R^2 = 0.017$ Nagelkerke $R^2 = 0.023$		

Çoklu lojistik regresyon analizi sonuçları, model 2'nin bir bütün olarak anlamlı olmadığını gösterir. Çünkü χ^2 testi değeri %1, %5 ve %10 anlamlılık seviyelerinde anlamlı çıkmamıştır. Analiz sonuçları, Mann-Whitney U testinde elde edilen sonuçlarla tutarlı olup kaldıraç, büyüklik ve PD / DD bağımsız değişkenlerinin %1, %5 ve %10 anlamlılık seviyelerinde BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararını açıklamadığını göstermektedir. Bu durumda H_2 , H_4 ve H_6 hipotezleri reddedilecektir.

3) Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Mann-Whitney U testi sonuçları, MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlere göre

daha fazla borçla finanse edildiğini göstermektedir. Ancak lojistik regresyon analizi sonuçları, yabancı kaynakların özkaynaklara oranının BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklamadığını gösterir. Başka bir ifadeyle, MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin yabancı kaynaklarının özkaynaklarına oranı amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlerinkinden daha yüksek olmakla birlikte BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV raporlama yöntemi seçiminde borç sözleşmesi etkeni belirleyici olmamaktadır. Bu durum, Seng ve Su (2010, s. 15) tarafından da belirtildiği gibi borç verenlerin finansal yapı oranlarını hesaplarken yeniden değerlemenin etkisini hariç tutabilmeleri ya da borç verme kararlarında borçlanma oranlarına çok fazla önem vermemeleri ile açıklanabilir.

Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketler, amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlere göre daha küçük şirketlerdir. Lojistik regresyon analizi sonuçlarına göre de işletme büyüklüğü, BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklamaktadır. Ancak sonuçlar, büyük şirketlerin politik maliyetlerden kaçınmak için MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporladıkları görüşünü desteklemez. Çünkü analiz sonuçları, daha küçük şirketlerin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlamalarının daha fazla olası olduğunu gösterir. Bu da, Whittred ve Chan tarafından da iddia edildiği gibi yeniden değerlemenin raporlanan kârı azaltmasına rağmen şirketin MDV ve dolayısıyla toplam varlık tutarını artırarak şirketi daha görünebilir yapacak olması ile açıklanabilir (Seng ve Su, 2010, s. 17). Ayrıca küçük şirketlerin kredi verenlerle pazarlık güçlerini iyileştirmek veya menkul kıymet yatırımcılarının dikkatini çekmek için MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlamayı seçmiş olmaları ile de açıklanabilir.

Mann-Whitney U testi sonuçları, MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketler ile amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketler arasında bilgi asimetrisi açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığını ve lojistik regresyon analizi sonuçları da, PD / DD'nin yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklamadığını gösterir. Dolayısıyla, BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerin MDV raporlama yöntemi seçiminde bilgi asimetrisi etkeni belirleyici olmamaktadır. Başka bir ifadeyle, bu şirketler MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlasalar bile amaçları bilgi asimetrisini azaltmak değildir.

Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketler ile amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketler arasında borç seviyeleri, büyüklükleri ve bilgi asimetrisi açısından farklılık yoktur. Lojistik regresyon analizi sonuçlarına göre de yabancı kaynakların özkaynaklara oranı, büyüklük ve piyasa defter değeri oranı BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararını açıklamamaktadır. Başka bir ifadeyle, bu şirketlerde yönetimin YAG raporlama yöntemi seçiminde borç sözleşmesi, politik maliyet ve bilgi asimetrisi etkenleri belirleyici olmamaktadır. Bu sonuç, YAG'ye ait gerçekleşmemiş kazançların yeterince büyük olmaması, bir yıldan diğerine önemli değişiklik göstermemesi ya da kredi verenler başta olmak üzere şirket ile ilgili tarafların kararlarında bu tür kazançlara önem vermemeleri ile açıklanabilir.

7. Sonuç

Bu çalışmada, finansal tablolarını UMS / UFRS ve dolayısıyla TMS / TFRS'ye göre hazırlamak ve yayımlamak zorunda olan BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicileri araştırılmıştır. Analiz sonucunda, MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlayan şirketlerin amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketlere göre daha fazla borçla finanse edildiği, daha küçük şirketler olduğu ve bu iki grup arasında bilgi asimetrisi açısından istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, sonuçlar borç sözleşmesi, politik maliyet ve bilgi asimetrisi etkenlerinin BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararının belirleyicileri olmadığını gösterir. İşletme büyüklüğü, bu şirketlerde yönetimin MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlama kararını açıklar; fakat yeniden değerlendirme yöntemini tahmin edilenin aksine küçük şirketler seçmektedir. Ayrıca çalışmada, YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlayan şirketler ve amorti edilmiş tarihi maliyet değeri ile raporlayan şirketler arasında borç seviyeleri, büyüklükleri ve bilgi asimetrisi açısından farklılık olmadığı tespit edildiği gibi borç sözleşmesi, politik maliyet ve bilgi asimetrisi etkenlerinin BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin YAG'yi gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicileri olmadığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre küçük şirketlerin kredi verenlerle pazarlık güçlerini iyileştirmek veya menkul kıymet yatırımcılarının dikkatini çekmek gibi amaçlarla MDV'yi yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporlamayı seçmiş olmaları hariç, BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerin yaratıcı muhasebe uygulamalarına başvurmadıkları ve raporlanan bilginin güvenilir olmasına daha çok önem verdikleri söylenebilir. Zira kayıtlı şirketlerin yeniden değerlendirilmiş tutarı ile raporladıkları MDV birkaç istisna hariç gayrimenkullerden oluşmakta ve gayrimenkullerin gerçeğe uygun değerleri ise bağımsız bir değerlendirme şirketi tarafından belirlenmektedir.

Bu çalışma, BIST Pay Piyasası'na kayıtlı şirketlerde yönetimin uzun vadeli finansal olmayan varlıkları gerçeğe uygun değeri ile raporlama kararının belirleyicileri olan borç sözleşmesi, politik maliyet ve bilgi asimetrisi etkenlerini sırasıyla yabancı kaynakların özkaynaklara oranı, işletme büyüklüğü ve piyasa değerinin defter değerine oranını vekil olarak incelemiştir. Bu kapsamda benzer bir çalışma, aynı etkenler farklı vekiller ve ölçütler kullanılarak yapılabileceği gibi farklı etkenler de incelenebilir. Ayrıca MDV'nin yeniden değerlendirilmiş tutarı ve YAG'nin gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicileri, daha güvenilir sonuçlar elde edebilmek amacıyla birden fazla yıla ait verilerin oluşturduğu daha kapsamlı örneklem kullanılarak da araştırılabilir. Özellikle YAG'nin gerçeğe uygun değeri ile raporlanması kararının belirleyicilerinin araştırılmasında, daha uzun döneme ait verileri kapsayan örneklemin daha güvenilir sonuçlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Notlar

- (1) 2.11.2011 tarihine kadar TMSK tarafından yayımlanan TMS / TFRS'ler Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından benimsenmiştir. Bu tarihten itibaren ise TMS / TFRS'ler KGK tarafından yayımlanmaktadır.
- (2) TMS 16 Maddi Duran Varlıklar par. 6, TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar par. 8 ve TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller par. 5'de gerçeğe uygun değer, "Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır" biçiminde tanımlanmıştır.
- (3) Maddi duran varlıklar, TMS 16 par. 6'da "Mal veya hizmet üretimi veya arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan ve bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen, fiziki kalemlerdir" biçiminde tanımlanmıştır.
- (4) Maddi olmayan duran varlıklar, TMS 38 par. 8'de "Fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlıktır" biçiminde tanımlanmıştır.
- (5) Yatırım amaçlı gayrimenkuller, TMS 40 par. 5'de "Kira geliri veya değer artış kazancı ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla (sahibi veya finansal kiralama sözleşmesine göre kiracı tarafından) elde tutulan gayrimenkullerdir (arsa veya bina ya da binanın bir kısmı veya her ikisi)" biçiminde tanımlanmıştır.
- (6) İhraç ettiği sermaye piyasası araçları BIST'de işlem gören Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'na tabi şirketler 2005 yılından 2008 yılına kadar finansal tablolarını UMS / UFRS ile uyumlu olan SPK Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ Seri: XI, No: 25'e göre hazırlayıp yayımlamak zorunda idi. 2008 yılından itibaren ise finansal tablolarını, Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle UMS / UFRS'yi veya bu kapsamda benimsenen standartlara aykırı olmayan TMS / TFRS'yi esas alarak hazırlayıp yayımlamaktadırlar.

Kaynakça

- Aboody, D., Barth, M.E. & Kasznik, R. (1999). Revaluations of Fixed Assets and Future Firm Performance: Evidence from the UK, *Journal of Accounting and Economics*, 26, 149-178.
- Akgüç, Ö. (2002). *Mali tablolar Analizi*, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Andreasson, K., Pettersson, B. & Canell, C. (2007). *Appraising Investment Property at Fair Value, Practice in Listed Swedish Property Companies*, Master's Degree of 10 Credit Points International Business Program, Faculty of Economics, Communication and IT Department of Business Administration and Economics, Karlstads Universitet, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:4845/FULLTEXT01>, (Erişim Tarihi, 12 Şubat 2014).
- Astami, E.W. & Tower, G. (2006). Accounting-Policy Choice and Firm Characteristics in the Asia Pacific Region: An International Empirical Test of Costly Contracting Theory, *The International Journal of Accounting*, 41 (1), 1-21.

- Bahadır, O. & Tolga, B. (2013). Accounting Policy Options Under IFRS: Evidence From Turkey, *Accounting and Management Information Systems*, 12 (3), 388-404.
- Barač, Ž.A. & Šodan, S. (2011). Motives For Asset Revaluation Policy Choice in Croatia, *Croatian Operational Research Review (CRORR)*, 2 (1), 60-70.
- Barlev, B., Dow F., Haddad, J.R. & Joshua, L. (2007). Reevaluation of Revaluations: A Cross-Country Examination of the Motives and Effects on Future Performance, *Journal of Business Finance & Accounting*, 34 (7) & (8), 1025-1050.
- Borsa İstanbul (BIST). <http://borsaistanbul.com/>
- Borsa İstanbul (BIST). <http://www.kap.gov.tr/>
- Brown, P., Izan, H.Y., & Loh, A.L. (1992). Fixed Asset Revaluations and Managerial Incentives. *Abacus*, 28 (1), 36-57.
- Campbell, S. (2004). *Ask the Expert: Fair Value Accounting and the FASB*, The Financial Journalist, 16, <http://www.acsondhi.com/press/press0204.html>, (Erişim Tarihi, 25 Mayıs 2004).
- Canbaş, S., Kandır, S.Y. & Erişmiş, A. (2007). Hisse Senedi Verimini Etkileyen Bazı Şirket Özelliklerinin İMKB Şirketlerinde Test Edilmesi. *Finans, Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44 (512), 15-27.
- Cascini, K.T. & DelFavero, A. (2011). An Evaluation of the Implementation of Fair Value Accounting: Impact on Financial Reporting, *Journal of Business & Economics Research*, 9 (1), 1-16.
- Chisnall, P. (2001). Fair Value Accounting - An Industry View, *Balance Sheet*, 9 (1), 27-33.
- Christensen, H.B. & Nikolaev, V. (2009). *Who Uses Fair Value Accounting for Non-Financial Assets after IFRS Adoption?*, University of Chicago Booth School of Business, Working Paper No. 09-12, 1-44. http://areas.kenan-flagler.unc.edu/Accounting/GIAC%20Papers/ChristensenNikolaev2009_FairPaper.pdf, (Erişim Tarihi, 12 Şubat 2014).
- Cotter, J., & Zimmer, I. (1995). Asset Revaluations and Assessment of Borrowing Capacity. *Abacus*, 31 (2), 136-151.
- Cullinan, C.P. (1999). International Trade and Accounting Policy Choice: Theory and Canadian Evidence, *The International Journal of Accounting*, 34 (4), 597-607.
- Demir, V. & Bahadır, O. (2007). *UFRS (TFRS)'deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı*, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 7 (23) sayısında yayımlanan makale, ss. 1-20. <http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/Makaleler/Akademik%20Makaleler/UFRS%20ve%20Defter%20Değeri%20VD-OB.pdf>, (Erişim Tarihi, 12 Şubat 2014).
- Devi, R., Devi, J., Kumar, R. & Taylor, C. (2012). Accountant and User Perceptions of Fair Value Accounting: Evidence From Fiji, *Global Journal of Business Research*, 6 (3), 93-102.
- Ding, Y., Jeanjean, T., & Stolowy, H. (2005). *Why Do Firms Opt for Alternative Format Financial Statements? Some Evidence From France*. Department of Accounting and Management Control, HEC School of Management, Paris, France, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=657082, (Erişim Tarihi, 11 Şubat 2014).

- Economist Newspaper (2001). Shining a Light on Company Accounts, *Economist*, 360 (8235), 53-54.
- Elerman, F. (2007). *Türk İş Dünyası Şeffaflaşmaya Hazır mı?*, http://www.dunyagazetesi.com.tr/news_display.asp?upsale_id=300924&referrer=rss, (Erişim Tarihi, 23 Ağustos 2007).
- Executivecaliber, *Lease Training: Fair Value*, <http://executivecaliber.ws/systempl/fairvalue/>, (Erişim Tarihi, 25 Ocak 2005).
- Fields, T.D., Lys, T.Z. & Vincent, L. (2001). Empirical Research on Accounting Choice, *Journal of Accounting and Economics*, 31 (1) & (3), 255-307.
- Foster, J.M. & Upton, W.S. (2001). Measuring Fair Value, *Understanding The Issues*, 3 (1), 1-6.
- Gaeremynck, A. & Veugelers, R. (1999). The Revaluation of Assets as a Signalling Device: A Theoretical and an Empirical Analysis. *Accounting & Business Research*, 29 (2). 123-138.
- Hague, I.P.N. & Willis, D.W. (1999). Old Price or New?, *CA Magazine*, 132(1), 47- 56.
- Herrmann, D., Saudagaran, S.M., & Thomas, W.B. (2006). The Quality of Fair Value Measures for Property, Plant, and Equipment, *Accounting Forum*, 30 (1), 43-59.
- ICAEW (The Institute of Chartered Accountants in England & Wales) (2006). *Information for Better Markets, Measurement in Financial Reporting. An Initiative from the Institute of Chartered Accountants in England & Wales.* <http://www.iasplus.com/uk/0610icaewmeasurement.pdf>, (Erişim Tarihi, 22 Haziran 2007).
- Ishak, H.S., Tahir, H.H.M., Ibrahim, M.K. & Wahab, W.A. (2012). Determinants of Accounting for Investment Property (FRS140) in Property Sector: Evidence From Malaysia”, *A Paper Presented at 3rd International Conference on Business and Economic Research Proceeding*, 13 March, Bandung, Indonesia. http://www.internationalconference.com.my/proceeding/icber2012_proceeding/186_103_3rdICBER2012_Proceeding_PG2707_2729.pdf, (Erişim Tarihi, 12 Şubat 2014).
- Kalaycı, Ş. (2006), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 2. Baskı, Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kip, A. (2009). *The Effect of Fair Value Accounting on the Earnings Response Coefficient*, Master Thesis, Master Accountancy Faculty Economics and Business University of Amsterdam, <http://dare.uva.nl/document/167672>, (Erişim Tarihi, 12 Şubat 2014).
- Koçyiğit, S. (2013). İMKB'de İşlem Gören Şirketlerde Finansal Tablo Dipnotlarında Açıklanan Muhasebe Politikalarının TMS 40 (Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Standardı) Açısından Değerlendirilmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5 (4), 254-272.
- Lin, Y.C. & Peasnell, K.V. (2000a). Fixed Asset Revaluation and Equity Depletion in the UK. *Journal of Business Finance & Accounting*, 27 (3) & (4), 359-394.
- Lin, Y.C. & Peasnell, K.V. (2000b). Asset Revaluation and Current Cost Accounting: UK Corporate Disclosure Decisions in 1983. *British Accounting Review*, 32 (2), 161-187.

- Lourenço, I.C. & Curto, J.D. (2010). Determinants of the Accounting Choice Between Alternative Reporting Methods for Interests in Jointly Controlled Entities, *European Accounting Review*, 19 (4), 739-773.
- Missonier - Piera, F. (2004). Economic Determinants of Multiple Accounting Method Choices in Swiss Context, *Journal of International Financial Management and Accounting*, 15 (2), 118-143.
- Missonier-Piera, F. (2007). Motives for Fixed-Asset Revaluation: An Empirical Analysis with Swiss Data, *The International Journal of Accounting*, 42 (2), 186-205.
- Muller, K.A., Riedl, E.J. & Sellhorn, T. (2008). *Causes and Consequences of Choosing Historical Cost Versus Fair Value*, 1-49, <http://www3.nd.edu/~carecob/May2008Conference/Papers/RiedlMRS03062008.pdf>, (Erişim Tarihi, 12 şubat 2014).
- Nacubo (National Association of College and University Business Officers). *Valuation Methods*. <http://www.nacubo.org/x746.xml?ss=pf>, (Erişim Tarihi, 27 şubat 2007).
- Poon, W.W. (2004). Using Fair Value Accounting for Financial Instruments, *American Business Review*, 39-41.
- Puxty, A.G. (1997). Accounting Choice and a Theory of Crisis: The Cases of Post-Privatization British Telecom and British Gas, *Accounting, Organizations and Society*, 22 (7), 713-735.
- Quagli, A. & Avallone, F. (2010). Fair Value or Cost Model? Drivers of Choice for IAS 40 in the Real Estate Industry, *European Accounting Review*, 19 (3), 461-493.
- Schmidt, S. (2004). *Fair Value Accounting*, Federal Reserve Bulletin, 18, <http://www.bis.org/review/r041122e.pdf.1>, (Erişim Tarihi, 25 Ocak 2005).
- Seng, D. & Su, J. (2010). *Managerial Incentives Behind Fixed Asset Revaluations: Evidence from New Zealand Firms*, Department of Accountancy and Business Law, Working Paper Series No 3. 1-33. http://otago.ourarchive.ac.nz/bitstream/handle/10523/1606/Seng_Fixed_Asset_Revaluations_-_submit_to_Illinoi.pdf?sequence=3, (Erişim Tarihi, 12 şubat 2014).
- Tay, I. (2009). *Fixed Asset Revaluation: Management Incentives and Market Reactions*, A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements for the Degree of Master of Commerce and Management at Lincoln University, Canterbury, New Zealand, http://researcharchive.lincoln.ac.nz/bitstream/10182/1555/3/Tay_MCM.pdf, (Erişim Tarihi, 12 şubat 2014).
- TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü (2012, Aralık 30). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 28513.
- TMS 16 Maddi Duran Varlıklar (2005, Aralık 31). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 26040.
- TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar (2006, Mart 17). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 26111.
- TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (2006, Mart 17). *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 26111.
- Watts, R.L. & Zimmerman, J.L. (1978). Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards, *The Accounting Review*, LIII (1), 112-134.
- Watts, R.L. & Zimmerman, J.L. (1990). Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective, *The Accounting Review*, 65 (1), 131-156.

- Weijun, N. (2007). *The Effect of Fair Value Accounting in HKAS 40 on Real Estate Companies Listed in Hong Kong*, An Honours Degree Project Submitted to the School of Business in Partial Fulfillment of the Graduation Requirement for the Degree of Bachelor of Business Administration, Hong Kong Baptist University, <http://lib-sca.hkbu.edu.hk/trsimage/hp/04051173.pdf>, (Erişim Tarihi, 12 şubat 2014).
- Wikipedia (2006). Revaluation of Fixed Asset. http://en.wikipedia.org/wiki/Revaluation_of_fixed_assets, (Erişim Tarihi, 11 şubat 2014).
- Wilson, A. & Ernst & Young (2001). Fair Value and Measurement: Where the Conflicts Lie, *Balance Sheet*, 9 (4), 26-33.

An Empirical Study on the Determinants of Management's Decision for Reporting Long Term Non-Financial Assets at Fair Value in Companies Listed on Borsa Istanbul Equity Market

Hikmet ULUSAN

Bozok University

Faculty of Economics and Administrative Sciences

Business Administration Department

Yozgat / Turkey

hikmet.ulusan@bozok.edu.tr

Extensive Summary

Introduction

The reporting of long term non-financial assets at fair values on a mandatory basis in the case of impairment, and optionally in the case of the increase in value is permitted by International Accounting Standards (IAS) / International Financial Reporting Standards (IFRS) issued by International Accounting Standards Board. The reporting those assets at fair values depending on management discretion led to be made researches on whether management exploits the fair values to affect stakeholder's decisions or not.

While some companies listed on "Borsa Istanbul (BIST) Equity Market" are reporting their long term non-financial assets at fair values, others report those assets at amortized historical costs. This raises a question whether management reports the long term non-financial assets at fair value for purposes such as to create borrowing capacity, and to reduce borrowing costs, political costs and information asymmetry.

This study is to examine the determinants of management's fair value choice decision for reporting long term non-financial assets in companies listed on BIST Equity Market whose financial statements have to be prepared under IAS / IFRS, and thus Turkey Accounting Standards (TAS) / Turkey Financial Reporting Standards (TFRS). In Turkey, there has not been any study in the topic of the determinants of management's fair value choice decision. For this reason, this present study significantly contributes to the accounting method choice literature on IAS / IFRS.

Method

The population of the study consists of 405 companies listed on BIST in 2012. There are two different sample of the study: Property, Plant and Equipment (PP & E) sample and Investment Property (IP) sample. Financial institutions because of the scope of the study, companies having negative equity, having not sales revenues, having not PP & E and IP and having deficient data in the period of examination have been excluded from the both sample. PP & E sample and IP sample involve respectively 258 and 96 company – year observations.

In this study, Watts and Zimmerman's Positive Accounting Theory methodology is adopted. This study has researched the relationship between the management's decision for reporting long term non-financial assets at fair value or amortized historical cost as dependent variable and liabilities to equity ratio (leverage), company size (size), and market to book value ratio (MV / BV) as independent (explanatory) variables. Consistent with similar studies in the accounting literature, in this study, Mann-Whitney U test and logistic regression analysis have been used to analyze data.

In this study, model 1 and model 2 have estimated whether, in companies listed on BIST Equity Market, debt contracting, political cost and information asymmetry factors are the determinants of management' decision for reporting PP & E at revalued amount, or the determinants of management' decision for reporting IP at fair value or not.

$$Y = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Leverage} + \alpha_2 \text{Size} + \alpha_3 \text{MV / BV} + e \quad (\text{Model 1})$$

Where;

Y is the management's decision for reporting PP & E at revalued amount or amortized historical cost,

Leverage is the ratio of liabilities to equity as a proxy of debt contracting factor,

Size is the log of sales revenue as a proxy of political cost factor,

MV / BV is the market to equity ratio as a proxy of information asymmetry factor,

e, is the error term.

$$Y = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Leverage} - \alpha_2 \text{Size} + \alpha_3 \text{MV / BV} + e \quad (\text{Model 2})$$

Apart from the variable of Y, the other variables are the same as in Model 1. Y refers the management's decision for reporting IP at fair value or amortized historical cost.

Result

The results of Mann-Whitney U test point that the difference between the leverage variable's mean rank of companies reporting PP & E at revalued amount and that of companies reporting those assets at amortized historical cost is statistically significant at the level 10%, and also the difference between the rank means of size variables of both groups is statistically significant at the level 1%. But, results indicate that the difference between the rank means of MV / BV variables of both groups is nonsignificant at the level 1%, 5%, %10. Furthermore, the results point that the difference between the mean ranks of all independent variables of companies reporting IP at fair value and those of companies reporting those assets at amortized historical cost is not statistically significant at the level 1%, 5%, %10.

According to the results of multivariate logistic regression analysis, p value of χ^2 test in model 2 has not significance level of 10%, indicates that model 2 as a whole is not significant. Whereas, p value of χ^2 test in model 1 has significance level of 10%, indicates that model 1 as a whole is significant. The results are consistent with the results of Mann-Whitney U test, except for leverage variable. The results of analysis point that leverage and MV / BV variables do not explain the management's decision for reporting PP & E at revalued amount in companies listed on BIST equity markets. Size variable explains the management's decision for reporting PP & E at revalued amount, but size variable's sing is otherwise expected. Explanatory power of the model

is also quite low in that Cox & Snell R^2 and Nagelkerke R^2 are respectively 2.7% and 3.8%.

Conclusion and Discussion

As a result of analysis, it has been identified that companies reporting PP & E at revalued amount are funded by more debt and to be smaller companies than companies reporting those assets at amortized historical cost. However, the results indicate that, in companies listed BIST Equity Market, debt contracting, political cost and information asymmetry factors are not the determinants of management's decision for reporting PP & E at revalued amount. The company size explains the management's decision for reporting PP & E at revalued amount, but contrary to what is predicted, the revaluation method is chosen by small companies. This results can be explained by that, as stated by Seng and Su (2010, p. 15), effect of the revaluation has already been taken into consideration when the lenders determine the debt ratios, or the lenders do not place much emphasis on the debt ratios when making decision to lend. Furthermore, results can be justified by that small companies have reported PP & E at revalued amount in order to improve their bargaining power with lenders and to gain attention from potential shareholders.

The results of analysis point that, in companies listed BIST Equity Market, debt contracting, political cost and information asymmetry factors are not the determinants of management's decision for reporting IP at fair value. This results can be explained by that the unrealized gains of IP are not large enough and do not display significant change from one year to another, or stakeholders in particular lenders do not pay attention to unrealized gains when making decision.

According to results, except for small companies have reported PP & E at revalued amount in order to improve their bargaining power with lenders and to gain attention from potential shareholders, it can be said that listed companies do not resort to creative accounting practices and give more importance to be reliable in reporting information.